

Are-, Vardo-, Lasteroch Fjällfjällen - NRO24008 Areal: 108 258 ha **Kartblad:** 23 E, 23 F, 24 E/F

Kommun: Storuman, Vilhelmina

Riksvärde: Fjälllandskap, geovetenskap, sjö, fauna, odlingslandskap, flora, vattendrag, naturskog

Fjällområdet är ett sammanhängande vildmarksområde vid Ångermanälvens källområde där källarmarna Vojmán, Ransarån och Saxån skiljer fjällmassiven åt. Längst i norr rinner Vapstälven, den enda större svenska älv som avvattnas till Atlanten. Områdets topografi är omväxlande med björkskogsklädda dalsänkor mellan öliknande fjällmassiv. Centralt ligger Remdalen, en lång bred och djupt nedskuren dalgång med öst-västlig sträckning. Genom dalen rinner Ransarån. Remdalen har mycket välbevarade spår efter istidens isdämda sjöar, bl. a. tydliga issjöstrandlinjer och stora mängder finkorniga issjösediment. Stora åsar är sällsynta i trakten vilket gör att Remdalsåsen framstår som en av regionens märkligaste glacifluviala bildningar. Den är drygt sju kilometer lång och når lokalt över tjugo meters höjd. Vackra exempel på ändmoräner finns vid lågfjället Brántso och Östra Fjällfjället, vilka intar en nyckelställning för rekonstruktionen av deglaciationen. Hedskog är dominerande för området, men fjällbjörkskog tränger långt upp på sluttningarna i dalgångarna och i sydsluttningarna breder ängsskogar ut sig. Atlantisk granskog tränger in från väst i Vapstälvens dalgång och utgör den enda barrskogen inom området. Dalbottnarna i områdets södra del är myrrika och kärrytor omväxlat med våta rishedar och videsnår. Kalfjällen hyser en mosaik av rishedar, både torra och friska, gräshedar och lågörtängar. Flera toppar täcks av block- och hållmarker ofta med snölegor i nära anslutning. Videmarker är ovanligt rikligt förekommande, oftast i övergången mellan skogsbältet och den alpina miljön. Kalkstensberggrund finns över relativt stora arealer och har bidragit till flera lokaler med en rik flora. Flera växtarter växer här på gränsen till sin huvudutbredning t.ex. myrtilja, isvedel och fjällklocka. På serpentinerberget Rotikken och på näset mellan sjöarna Gottern och Bleriken märks i den artfattiga men säregna serpentinfloran främst den rikliga förekomsten av skrednarv. I området finns också en rik fauna t.ex. järv, fjällräv, utter, kungsörn och jaktfalk. **Vapstälven** har sina källflöden mellan Umeälvens (Gejmåns) och Ångermanälvens (Vojmåns) avrinningsområden och rinner i sitt västligaste lopp på den svenska sidan i en djupt inskuren trågdal vidare in i byn Skalmodal i Norge. Där heter älven Vefсна och rinner genom Seterdalen och Svenningsdalen ut i Vefsnafjorden. Vapstälven är ett referensområde med storöringsbestånd där sträckan ned till Övre Vapstsjön utgör reproduktionsområde för Virisens öring. Väster om Virisen är dalgången bördig och örtrika fjällbjörkskogar är den övervägande skogstypen. Ett sammanhängande barrskogsområde sträcker sig från väst ca 5 km in på svensk mark. I den branta, delvis storblockiga sluttningen på älvens södra sida växer urskogsartad, örtrik granskog upp mot 550 m ö h. Granbestånden är grov- och högvuxna men glesnar snabbt uppåt för att avlösas av ofta påfallande välsluten och högväxt björkskog. Älven har vanligen smala, blockrika morän- och grusstränder med vegetation av tätväxande mossor och en gles men artrik ört- och gräsvegetation. Blåtåteln är ofta dominerande. I älvsjöarna finns högre vattenvegetation främst i runda, skyddade vikar. Älven har ett skyddsvärt storöringsbestånd av atlantisk typ. **Vojmán** är ett oreglerat källflöde till Ångermanälven. Den har glest bevuxna, blockrika moränstränder och en måttligt artrik, men på sina ställen frodig vattenvegetation i sjöarna. Övre Vojmán med tillhörande sjöar har en rik fauna med fåglar som t.ex. strömstare, dalripa, änder, vadare och olika rovfåglar och fisk som öring, stationär och strömlökande röding och harr samt sötvattenmärlor bland bottenfaunan. I området finns också utter och älg. **Ransarån** är ett oreglerat källflöde till Ångermanälven. Dess dalgång är björkskogsklädd och ängsskogar har också stor omfattning i området. I dalbotten har subalpina hedmarker och videsnår stor utbredning. Utterspår noteras regelbundet längs ån och fågellivet är rikt. Strömlökande röding finns i Ransarn och produktionen av ädelfisk är hög. Ransarn är reglerad vilket har stor negativ påverkan för de nedre delarna. **Saxån** är ett oreglerat källflöde till Ångermanälven. Källsjöområdet erbjuder både häcknings- och rastlokaler, vilket gett en individrik fågelfauna som främst utgörs av änder och vadare. Själva ån hyser en god öringstam och ett skyddsvärt flodpärlmusslebestånd. **Arefjället** har en kalkpåverkad, rik vegetation med bl. a. en stor förekomst av fjälltåört. I **Arevattnet** finns en speciell och skyddsvärd öringstam s.k.

Arevattenöring. Omfattande kalkpåverkade ängsmarker finns i Atjantjacke. **Västra Vardofjället** är kalkrik vilket bidrar till artrika ängar och hedar. Här finns en utpostlokal för isvedel. **Lasterfjället** har kalkpåverkade ängar och hedar, där flera fjällväxter, t.ex. fjällklocka, når sina svenska sydgränser. Representativa och värdefulla odlingslandskap finns vid **fjällägenheterna Vardofjäll** och **Gielas**. På bägge platserna finns öppna ängar och skogsbetesmarker. I de delvis art- och individrika växtsamhällena växer arter som vanlig låsbräken, fjällviol, vårfingerört, ormrot, slätterblomma, smalfräken och jungfru Marie nycklar. Gården i Vardofjäll ligger mycket naturskönt intill en vandringsled. Den är en av de få väglösa gårdar där jordbruk fortfarande bedrivs. Riksintressanta ängar och betesmarker finns även vid **fjällägenheten Klimpfjäll**, 2 hektar öppen äng och Lövberg, 1,4 hektar öppen hagmark som övergår i betad fjällbjörkskog. Växtsamhällena är mycket art- och individrika, med arter som ängsgentiana, hårstarr, klubbstarr, tätört, grönkulla, låsbräken, dvärglumner, ormrot, fjällviol, lappveronika, slätterblomma och fjällskallra.